

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Főtér 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Megjelen minden vasárnap reggel. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 frt — Félévre 2 frt — Negyedévre 1 frt. Hirdetéseket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít. Egyes szám ára 8 kr.</p>	<p>Kiadóhivatal: Schvarcz Sándor könyvkereskedése, hová az előfize- tési- és hirdetési díjak küldendők. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyiltér petit sora 30 kr.</p>
---	---	---

Ne vezessük félre a közvéleményt!

Csongrádvármegye köztörvényhatósági bizottsága, f. hó 25, 26 és 27-én tartotta évnegyedes rendes közgyűlését. A tárgysorozat első pontja Stammer Sándor alispán évnegyedes jelentése volt. Az alispáni jelentésnek különösen két pontja ragadta meg a közfigyelmet, mely későbbben éles, de mindazonáltal valóságos parlamenti színvonalon álló vitára adott alkalmat; ugyanis: Az alispáni jelentésben az is foglaltatott, hogy a múlt hó 22-én Horváth Gyula volt országgyűlési képviselő, jelenleg a „Magyar Hirlap“ felelős szerkesztője, olyan küldöttséget vezetett Szapáry Gyula gróf belügyminiszter elé, a csongrádmegyei állítólagos visszaélések orvoslása céljából, mely küldöttséget, tulajdonképen senki sem küldötte fel; mindazonáltal az ország színe előtt, még máig is ugy szerepelnek, mint Csongrádmegye küldöttei.

Nem szándékunk az e tárgyban

kifejlődött vitát leírni, mert hiszen azzal a megyei sajtó elég élesen foglalkozott, csak is arra akarunk rá mutatni, hogy mennyire megbízható forrásból merítik a hazai ellenzéki lapok tudósításaikat; ugyanis Csongrádvármegye közgyűlése egyhangulag az alispáni jelentés ezen pontjára a következő határozatot hozta:

„A vármegye törvényhatósági bizottsága tiltakozik az ellen, hogy a f. évi április hó 22-én a nagym. m. kir. belügyminiszteriumnál járt küldöttség, — mint ahogy az országos lapokban hirtelven volt és senki részéről nem revokáltatott — Csongrádmegye közönsége senkit meg nem bízott avval, hogy akár valótlan serelemait a magas kormány elé vigye és úgy adja ki magát, mint a vármegye közönségének küldötte.

Ezen határozatát a nagym. m. kir. belügyminiszteriumhoz azon kijelentés kapcsán rendeli felterjeszteni a törvényhatósági bizottság, hogy a hozzá benyújtott panasz tárgyában megejtendő vizsgálat elé teljes bizalommal néz.

Ezen határozat egyhangulag hozott, úgy annyira, hogy ehhez, maga Sima Ferencz, az ellenzék vezérszónoka is hozzájárult. Ezen hozzájárulásával, maga Sima Ferencz is tiltakozott a fővárosi összes ellenzéki sajtó állítása ellen, midőn az egy csapat magán vádaskodót úgy tüntetett fel, mint egy népes vármegye küldötteit.

De hogy annyira el lehessen ferdíteni a tényeket, mint mennyire elferdítve közölte néhány fővárosi lap az Albertényi és Dr. Ecseri Lajos közt felmerült ügyet, mely elég csattanosan végződött ugyan, hanem azért a megye tekintélyén csorbát nem ütött; mert az egész csak is úgy tekinthető, mint nevezettek között felmerült privát becsületsértési ügy elintézése. Ugyan is:

Dr. Ecseri Lajos megtámadta Albertényi Antal megyei főszámvevőt, hogy Csongrád közpénztári számadásának megvizsgálását eddig azért nem teljesítette, mert Albertényi ugyan azon időben, egy magán vállalat pénz-

A „CSONGRÁDI LAP” TÁRCZÁJA.

Törvényesen.*)

— Rajz. —
Írta: Varga Mihály.

Csak igaz a magyar példaszó, hogy a szegény ember dolga csupa komédia. Bizonyosság rá a szegény Pusztaiék esete.

Nem lehet csodálni, ha arra fakadt Pusztai Pál, hogy a szegény embernek talán törvénye sincs.

Onnan kezdem, mikor egy délután Böldi Jóska, a kisbíró egy nagy írást hozott házukhoz.

Pusztai otthon sem volt akkor, azért az asszony vette át az írást. Szegény Márta egész testében remegett a miatt az írás miatt. Nem tudja elolvasni, de bizonyosan veszi, hogy nem jó van benne. De veheti is, mert nem az elsőt kapják, de meg nem is az utólsót. Még eddig egyik sem hozott örömet.

Napnyugta után haza került Pusztai. Be sem ment a házba, hanem a fal mellé támasztva az ásót, kapát, a székasztal mellé telepedett a nagy körtefa alá, hogy ott várja a vacsorát.

*) Mutatvány a szerzőnek sajtó alatt lévő kötetéből.

Nagyon fáradt, látszik rajta, de mihelyt előjön a felesége, s melléje gyűlnek gyermekei, elfelejti fáradtságát, s az életgond vastag betűivel teleirt verejtékes arcát az öröm derűje önti el. Bizony, ha ezek nem volnának, egy hajtó fát sem érne az élete. Mi is volna az éj szelid hold és fénylő csillagok nélkül?

A jó Márta asszonynak majdnem könnye csordul, mikor így eltörődve látja szegény férjét. Kenyere javát már megette és mégis többet kell dolgoznia, mint némely fiatalnak. Sokat dolgozik a szegény apjuk, mert mostanában jól meg kell a dolog végét fogni, ha a szegény ember megakar élni. Héj, rossz idők járnak. Nagy ideje, hogy sem a gabonán, sem a szőlőn nincs áldás. De aztán az a törvény, az a törvény! — mennyi álmatlan éjszakát okoz nekik azokkal az írásokkal. Már megint egy... Hát megint búsítsa azt a fáradt embert? Étel előtt még sem szól róla; legalább békével egyék.

A szegényes vacsorával hamar végeztek. Márta asszony alig evett valamit. Férje kínálására azt felelte, hogy nem éhes. Nem, mert jólakott azzal az írással. Boldog Isten! mily nehéz sora van a szegény ember élete párjának. Azok az úri asszonyok talán soha sem kénytelenek megszorítani férjüket. Azokhoz Böldi Jóska csak nem visz ilyen

gonosz írást? Milyen boldogok azok az úri asszonyok!... De ő, szegény Márta! Es most nem csak az az írás, hanem más kellemetlen mondani valója is van. Jaj, hogy is kezdje?

— Apjukom — szólalt meg remegő hangon, férje vállára téve kezét, — megint dobolták az adót.

Azt nem is említi, hogy azokra, a kik három nap alatt nem fizetnek, végrehajtás vár.

— Fizetném én, csak volna miből, — szól Pusztai elkomorodva. — Ilyenkor szoritják a szegény embert, mikor éppen semmiből sem tud pénzt teremteni. Most egészen ki vagyunk költelekve. A mi kevés pénzünk volt, azt fölemésztette a nagymama temetése, — Isten nyugasztalja szegényt. Ha a jó Isten hamarjában nem fordít a sorsunkon, nem tudom hogy leszünk. A kenyérnek való is fogytán van; az újig semmi esetre se ériük be.

Hát még Márta asszony mily sokat tudna elsorolni, a minek hijával vannak. Ha szólni akarna, felhozná lányukat, Pirost, a ki nek új ruha kellene. Innen onnan a templomban az eladó lányok sorában volna a helye és még tisztességes gunyája sincs. Ilyesmit csak egy édes anya tud, lát. A maga szükségleteit nem is említi. De minek is szomorítsa vele azt az áldott embert, bajnak úgy is elég az az írás. Jaj hogy is hozza szóba?

tárnoka volt, és mivel ezzel volt elfoglalva, a saját hivatalos teendőit elhanyagolta.

A közgyűlés berekesztése után, mintegy 8—10 megyei képviselő maradt a teremben, köztük Dr. Eeseri Lajos is. Albertényi azt mondta nevezettnek, hogy még azt be nem bizonyítja, hogy ő azért, mert egy privát vállalat pénztárnoka volt, a saját kötelességét elmulasztotta, „nem becsületes ember.” Albertényinek ezen kijelentésére, Eeseri oly becsületsértő nyilatkozatot tett, hogy Albertényi nem tehetett mást, mint amit tett t. i. arczul ütötte Eeserit olyan formán, hogy csak úgy szédült bele. De hogy dulakodás fejlődött volna ki közöttük, abból egy szó sem igaz!

Tisztelettel kérdezzük azokat, kik azért Albertényit elítélik, hogy hasonló esetben cselekednének-e másként? Ugyan van-e önrzertes férfi, ki az éféle goromba és az egyéni becsületet durván érintő sértést, összetett kezekkel tünné? Bizony ezer ember közül 999 úgy torolná meg, mint Albertényi. Mert hiszen elvégre is emberek vagyunk, és az emberi vérmérséklet különböz. Vannak olyanok, kik az tüleget is birka módra türik, mások meg a legcsekélyebb dolog miatt fel-fortyannak. Éppen ezért, minden komoly és tisztességes férfiú, tisztelni és respectálni tartozik a másik egyéni becsületét és meggyőződését. Ezzel azonban nem akarjuk azt mondani, hogy Albertényi helyesen cselekedett,

mert másként is elintézhette volna, mint amint legközelebb el is intézték az ügyet. Nevezetesen, két lyukat lőttek a légürbe és ezzel a köztük fennforgott becsületbeli ügyet kiegyenlítették.

Ezen dolgokat csak azért hoztuk fel, hogy bebizonyíthassuk azt, hogy a fővárosi ellenzéki lapok mennyire félre vannak vezetve, és mily tévesen közölték az eseményt.

A „Magyar Hírlap” a többek között ezeket írja: *Egy előkelő ügyvéd virilista a főszámvevőt azzal vádolta, hogy mellékfoglalkozásai miatt kötelességét elhanyagolja. A megyei főszámvevő t. i. két év óta rendes napdíj mellett vizsgálja Szentes város adókönyveit. A főszámvevő gyalázó szavakkal támadt az ügyvédre és arczul vágta. Erre lön dulakodás a megye tanács termében.*

Csoda-e tehát, ha Csongrád megye törvényhatósági bizottsága jegyzőkönyvileg tiltakozott a lapok azon közleményei ellen melyekben azok a Horváth Gyula által vezetett küldöttséget úgy tüntették fel, mint Csongrád megye küldötteit, mert elvégre is a közvéleményt a fővárosi lapok igen könnyen félre vezethetik, mint a hogy félre is vezették.

Közéleti dulakodások.

Csongrád, 1891. május 28.

T. Szerkesztő úr!

Az én élethivatásom és napi foglalkozásom egyaránt távol tart attól, hogy közéleti küzdelembe árhassam magamat, mivel-hogy (még ha kedvem volna is) időm és alkalmam nincsen a háládatlan szerepre vál-

— Márta! Márta! — kiált be Pusztai a konyhába, — hamar jöjj ide, nagy dolog van ebben az irásban.

— Ugyan micsoda?

— Azt mondja ez az irás, hogy odafent egy tudódott ki, hogy a Bojtosék portája téged illet.

— Ugyan ne tréfáljon, kegyelmed, — mondja könnyein keresztül mosolyogva, — már hogy illelne engem?

— Hát csak úgy, hogy az a birtok Szegi Mártoné volt annak a nevének van most is; te unokája vagy neki, Bojtos Imre pedig se inge, se gallérja a megboldogultnak.

— Az ám, mégis van valami a dologban. Megboldogult édes szülém gyakran mondta: lányom kedvébe járj a Marcsi bácsinak, mert a vagyona a tied lesz. Mikor meghalt édes szülém, utána alig két hétre meghalt Marcsi bácsi is. Hirtelen mult ki. Nem maradt utána se kisebb, se nagyobb, csak a fősvény felesége meg a tenger sok vagyon. És az asszony éppen azon tájban, mikor kegyelmed hozzánk kezdett járni, magához hódította Bojtos Imrét. Néhány évre rá meghalt az asszony, s mivel senki sem törődött vele, Bojtos szépen bennmaradt a vagyonban és elvette a mostani feleségét. Az ám, így volt. De hogy tudódott ez ki?

— Nem tudom én; hiába, a törvény csak törvény.

(Vége köv.)

— Édes apjukom, itt járt a kis biró.

— Mit akart?

— Egy irás volt nála, itt is hagyta.

— Hozd csak elő, édes, hadd olvasom el, mi van benne. Talán a Jakab zsidó pöröl minket azért a már egyszer lefizetett pénzért.

Biz az nem is lehetetlen, gondolja magában Márta. Pedig kifizették becsületesen az utolsó krajezárig, meg is mutatná az irás, ha el nem vészett volna. Így el lehetnek rá készülvé, hogy megütik a dobos házuk előtt. Ennek pusztá gyöngyeivel telik meg a két szeme. Az elsőt, másodikat csak szét morzsolja ujjjaival, de az egyre növekedő könnyek patakját kötenyével kellene felszárítani. Ezt észre venné férje, azért gyorsan befordul a konyhába, mintha ott valami sürgős tenni valója akadt volna.

Ott benn aztán szabad folyást engedhet könnyeinek. Hej, egy idő nem ritka vendég nála a könny! Sok csapással látogatja őket az Isten. De annál is fájóbb az emberek rossz nyelve. Nem igaz az, hogy ők nagyralátók, a mint az a gonosz világ mondja, nem akarnak ők a világ gyönyöreivel töltekezni, csak békesség legyen, s beérik a száraz falat kenyérral is. És éppen a békeadásban oly szűk markú a világ. Őket mindenki bántja. És miért? Azelőtt az Isten áldását hígyelték tőlük, s most hogy látogatja az Isten őket, kárörvendve emlegetik, hogy az Isten büntetése van rajtuk.

lalkozni. Az ön szives rábeszélésének engedve, átmentem önnel a héten megtartott vármegyei közgyűlésre, hogy — megsajnáljam azokat, a kiket körülményeik vagy ambíciójuk arra serkentettek, hogy Csongrád vármegyében manapság szerepvivökké legyenek.

A szívességet viszonznom kell és ime, papirra dobom véleményemet, a mely megérlelődött gondolkozásmodomban.

Alkalmos anyagnak találok az elmélkedésre azt a csattanós jelenetet, melyet Albertényi Antal vármegyei főszámvevő hatalmas tenyere okozott dr. Eeseri Lajos köztörvényhatósági bizottsági tag kigömbölyödött arczával való érintkezésében.

E pofoncsapás láttára és hallatára olyan gyorsan léptem ki a díszes nagy terem nagy aijtáján, mintha csak attól kellett volna tartanom, hogy összegobolyodunk valamennyien, akik még jelen voltunk.

Másnap meg már csak azért mentem át a közgyűlésre, megtudni, hogy mi fog történni? A további vitának és több részről várt személyeskedésnek azonban elejét vette Zsilinszky főispán tapintata, a mikor választ adott a hozzá ez ügyben tett interpellációra. Kijelentette ugyanis, hogy a vizsgálatot már elrendelte s tudni fogja, mi lesz a kötelessége. Együttal pedig rámutatott arra a túlhajtásokra, arra a modorra és neveletlen eljárásra, melyet néhány kabátos úri ember tanúsít, úgy szóval, mint cselekedeteiben, a melyeknek csak természetes következménye az a sajnos eset, a mi tegnap történt. Mert ha — mint mondá — olyanok feledkeznek meg az egymás személye vagy társadalmi állása iránti tartozó köteles tiszteletéről s még inkább egy komoly testületben a tanácskozás méltóságának megőrzéséről, akik szavaik horderejét kellőleg mérlegelni nem képesek, ez még magyarázható, ha nem is menthető. De ha intelligens emberek tudva és szándékosan sértenek, vádolnak, gyanúsítanak és a tanácskozás méltóságán csorbát ejtenek maguk tartásával: ez mindenestre komolyan elítélendő és csak előidézői olyan sajnos eseményeknek, minő volt a tegnap is.

Föltétlenül igaza van Zsilinszky főispánnak, midőn az elnöki székből ezt a leztekét tartotta a botrányok földézőihez.

Miért fajult el idáig a közéleti küzdelem a vármegyében, hogy tömeges párbajok és pofozkodások napi renden vannak? Azért, mert a komoly tárgyilagosság teréről régen letért az ellenzék és a terrorizmus veszedelmes fegyverével hadakozik, a mely annyival inkább begyógyíthatatlan sebeket ejt, mivel hogy támadót és támadottat egyaránt érhet és ér is valóban.

Miért nem lehet megtalálni a hibák vagy ferde helyzetek kiindulási pontját? Azért, mert az ellenzék anyyi dudvát és szemetet rakásra hány, hogy elvész alatta a sokszor keresett hiba és művelt embernek nincsen kedve turkálni e szemét között, hogy a hibát megkeresse.

Miért lesz egyre dühösebb az ellenzék a vármegyei központban? Azért, mert mindenki tudja, hogy az az ő általuk elővezetett elefánt csak szunyogból van fölfújva, ami megijeszthet egyes tájékozatlanokat, de komolyan gondolkodni tudó embert csak mosolyra indít, legfőleg a hevesebb vérmérsékletűek tiltakoznak a szemfényvesztés ellen.

Sima Ferencz nevelte a központban ezt a gárdát. És én meg vagyok győződve, hogy ha ő előtte az igazi cél az, hogy a vármegyében a hibát és a régi idők mulasztásai helyreállítsanak, akkor nem vete-medhetik ezekre a túlzásokra, a melyek napirenden vannak. Ha ő, művelt ember módjára, teljes objektivitásban, ott a maga helyén is nem a nagy közönség előtt fölfújva az egyes kérdéseket, adatokkal szolgál: bizony megkönnyíti Zsilinszky főispánnak nehéz helyzetét, a mikor arra vállalkozott, hogy a közigazgatást a vármegyében újra teremti. Hogy a főispánnak érzéke és akarata is van erre:

mutatják a szentesi, csongrádi, kisteleki és dorozsmai fegyelmi esetek, a melyeket követni fog a többi.

Miért tehát őt támadni, aki pedig tiszteletet és elismerést érdemel meg tőlünk? Sima Ferenczet elvakította a szenvedély és elbizakodottsága; hadra kelt olyanokkal is, akik nem meghurcoltatást, hanem támogatást várhattak volna. Ezért fajult el a küzdelem a vármegyében ilyen dulakodásra, hogy szinte kétségbeesett.

De nem tarthat ez már sokáig. Tapasztalhattuk itthon, Csongrádon is, hogy a jobbak és önérdelkeket nem ismerő vezéreknél és közkatonák meghurcoltatásaival és tisztességtelen módon való támadásával kénytelen volt fölhagyni az erőszakoskodók kicsiny, de elszánt csapata. Így lesz az a vármegyei központban is.

Es ez annyival inkább be fog következni, mert Zsilinszky főispán vasakarattal halad kitűzött útján, és ha rendet, közös célra irányuló közös törekvést tapasztalnak a mai dulakodás helyett, ez semmi esetre sem az elvadult ellenzéki föllépésnek lesz eredménye, hanem annak a higgadt megfontolásnak, a mi a vármegye kormányzatát Zsilinszky főispán ideje óta átalakította.

Jó izlésű és komoly törekvésű embernek tehát legjobb megmaradni a szigorú tárgyilagosság terén és nem követni a tulzó elemeket a dulakodás színhelyére. Csak hadd hadakozzanak ők ezzel a mostani fegyverekkel, hiszen legjobb úton vannak, hogy a saját fegyverekkel sebesítsék halálra magukat.

r-i.

Tanügy. A közs. iskolaszék mult vasárnap, e hó 24-én tartott ülésében 14 tárgy nyert elintézését. Ezek közül fontosabbak voltak: magas miniszteri 55608/1890 számú rendelet, mely szerint a Horcsik Péter tanítónak állomásától való eltávolítása tárgyában hozott közg. bizottsági határozatot a miniszter feloldja s ez ügyben vizsgálat mezejtését rendelt el. A vizsgálatot a helybeli főszolgabíró ejti meg; az iskolaszék képviselésével Dr. Váli Géza ügyvéd, iskolaszéki tag bizatott meg.

A kir. tanfelügyelőség átiratában értesíté a közs. iskolaszéket, hogy a polgári és elemi iskolai igazgatói állomások egyesítése tárgyában keletkezett iskolaszéki határozatot jóváhagyta. E szerint a csongrádi népoktatási intézetek igazgatását ez évi július 1-től kezdve Farkas Béla jelenleg polgári iskolai igazgató fogja eszközölni.

A f. tanévi, községi polgári és elemi iskolák vizsgálatának sorrendjét és idejét a következőképen állapítja meg az iskolaszék:

- Polgári iskolában:
- junius 15-én d. e. Hittan és ének; d. u. rajz és testgyakorlás.
 - " 16-án I-ső és II-ik osztály az összes tantárgyakból.
 - " 17-én III-ik és IV-ik osztály az összes tantárgyakból.
 - " 28-án Hálaadó isteni tisztelet és záró ünnep.

Elemi iskolában:

- junius 1-én d. e. Szőlők- közötti iskolában, d. u. Sz. Erzsébet című tanyai, és a belvárosi iskolában.
- " 2-án d. e. Sz. László- és d. u. bokros-parti tanyai iskolában.
- " 3-án Forgó G. Pál tanyáján létesített — és d. u. Sz. Imre iskolában.
- " 4-én d. e. Fái tanyáján létesített iskolában és d. u. Sz. István iskolában. Ismétlő iskolás tanulók vizsgálati a fentiekkel egy időben tartatnak meg.
- Junius 14-én d. e. Központi iskolába járó ismétlő (vasárnapi) tanulók vizsgálati; d. u. torna vizsga.
- " 18-án d. e. IV. V. leány — és IV. fiú osztályban; d. u. II. fiú és III. a.) leányosztályban.
- " 19-én d. e. III-ik a.) fiú- és III-ik b.) leányosztályban; d. u. III-ik b.) fiú- és

II-ik leányosztályban.

- Junius 20-án d. e. I. leányosztály és I. vegyes osztály (Boda); d. u. I. vegyes osztály és I. fiú osztályban.
- " 22-én d. e. Kültéri I. II-ik és ujiskola I-ső és II-ik vegyes osztályokban.
- " 29-én d. e. Záró ünnep.

Ujdonságok.

— május 31.

— **Az úrnapi körmenet** a mult csütörtökön a szokásos egyházi pompával tartatott meg, roppant számú ájtatos hívő részvételével. A szertartásnak különben a borongós hűvös idő kiválóan kedvezett.

— **Főispáni látogatás.** Vármegyénk nagyerdemű főispánja Dr. Zsilinszky Mihály tegnap délelőtt lepte meg városunkat becses látogatásával, sorba járta a község összes hivatalait és az itt tapasztaltak fölött teljes megelégedését nyilváníta ki. D. u. az iskolákat látogatta meg és Szentesre visszautazott.

— **Reményi Ede** világhírű hegedűművész hazánkfia, Szentesen június hó 1-én a jótékony nőegylet javára tartja meg változatos műsoro hangversenyt. A hangverseny a nyári szinkörben lesz megtartva. Ugyancsak a jövő hónap első napjaiban Félégyháza fog hangversenyt tartani. Itt vagyunk Szentes és Félégyháza között; talán kísérletet lehetne tenni a végből, hogy a csoda-művész nálunk is hallatná művészi hegedűjét.

— **Országgyűlési képviselők** volt szerencsénk Úrnapiján. Pap Elek és Hentaller Lajos függetlenségi párti képviselő urak látogatták meg városunkat és d. u. 4 órakor beszédet tartottak a megyék államosítása ellen.

— **Mai tárczánk.** Varga Mihály helybeli s. lelkész úr tollából való, ki irodalmi dolgozatait most egy kötetbe gyűjtve, ki adni szándékozik. Mutatványul adjuk mai számunkban a „Törvényesen“ című, a népeletről merített rajzot, melynek zamatos magyarsága úgy, mint magának az „eset“-nek előadása hivatott íróra vallanak. A megjelenendő kötet érdeklődéssel várjuk.

— **Derék életmentő.** A halál torkából mentette meg e hó 24-én vasárnap Gyarmathy Antal szentesi lakos, joghallgató, jelenleg a Csongrádon folyamatban lévő adószámolásnál alkalmazott számtiszt, Szalinka András földmivelő 10 éves fiacskáját Gyurit. Gyarmathy d. u. 4 és 5 óra között a Tisza partján sétálgatott midőn rémülve látta, hogy egy kis gyermek a meregető lápról a folyóba zuhant. Nem sok ideig volt szabad gondolkodni, a bátor fiatal ember ruhástól ugrott a már két izben emelődő fűcska után, kit szerencsésen partra hozott. A hirtelen egybegyűlt közönség megjelenezte az elázott életmentőt, kiről megjegyezzük, hogy hasonló körülmények között már négy ember életét mentette meg. Ugy értesültünk, hogy az előjáróság legfelsőbb helyre fogja az esetet Gyarmathy úr kintintetése céljából bejelenteni.

— **Magán leány-tanintézet.** Csermelyi Etelka és Gabriella kisasszonyok, kik jelenleg Gödöllőn tartanak fenn egy ministeri engedélyvel nyilvánossági joggal felruházott magániskolát, mint értesültünk a f. évi szeptember 1-én Csongrádon szándékoznak magán leányiskolát nyitni. A hozzájuk beküldött intézeti ismertető lapunk legközelebbi számában fogjuk közölni. Hanem annyit már most is kijelentünk, hogy leány gyermekeink nevelése tekintetéből valóban nagy szükség van egy jól szervezett magán leányiskolára.

— **Szerencsétlenül végződött** Menceser Pál 20 éves, belvárosi lakos és felgyői uradalmi pásztor harcra egy bikával, mely a pásztort fellökte. Intették társai és különösen az öreg béres, hogy azzal a bikával nem jó lesz neki okoskodni mert láthatja hogy a bika őt nem türi; de hát Pali nem hajtott a jó szóra, megindult a bikát megtanítani. Amde a dühös állat vérbeforgó szemével is észrevette Pali szándékát; egy pillanat alatt szar-

vai közè kapva feldobta a szerencsétlent s ez után addig gyomrozta hogy a súlyos sérülések következtében szegény Pali meghalt. Temetése nagy részvét mellett történt.

— **Öngyilkosság.** Furcsa módon vett véget életének Koncz Márta, 53 éves napszámos asszony, ki gyógyíthatatlan betegsége (szervi szivbántalom) következtében torokát egy rozszant és régen nyugalomba helyezett rozsdás kaszával addig nyisszantotta, míg az elvérzés elegendő volt az amugy is beteges élet fáklyájának kioltására.

— **Tűz ütött ki a napokban** a szentes-csongrádi kompjárónál levő korcsma épületében. A tetőzet majdnem egészen leégett s addig míg felépül bizonyára nem a tető alatt issza meg a vándor utas egy-két üveg borcskáját.

— **Mulatságok.** E hó 29-én az urnapi ünnep alkalmából sikerült próba bálát rendezett Landau Lázár táncztanító a népkerti szinkörben. A tanítványok meglehetősen ügyességgel járták a különböző tánczokat. Ejjel tájon a felnöttek gárdája lépett a sikra, világos reggelig igazi magyaros jó kedvvel tánczolták Farkas Balázs jeles muzsikája mellett a csárdást. — Ugyancsak 29-én d. u. nyitotta meg Goda István vendéglős a központi szálloda udvar kertjét. Itt is szép számú közönség mulatott és tánczolt a reggeli órákig.

— **Új menetrend lép érvénybe** vasutunkon a holnapi naptól, azaz június 1-től kezdve. Tisztelt olvasóink tájékoztatás céljából alább közöljük egész terjedelmében.

Irodalom.

Gróf Széchenyi István levelei. A Magyar Tud. Akadémia megbízásából összegyűjtötte, előszóval s jegyzetekkel ellátta Majláth Béla, III. kötet. Budapest, 1891. Athenaeum. Ara 5 frt.

Hazánk politikai, kulturális, ipar, kereskedelmi és közlekedési viszonyai történetének egyik legfontosabb korszaka azon évtized, amely 1840—1850 ig terjed. Nemcsak azért, mert az új Magyarország keletkezésének elhíntett magvai a 40-es években már zöldelő ágakat hajtottak; de fontos és emlékezetes azért is, mert a politikai pártok nemes, hazfiasszított, a magyar nemzetiségi érdekek fejlesztése céljából, előkészítette a nagy férfiak, a korszak korifeusainak szereplését, előkészítette a talajt, ama fejlemények eseményeiben, melyek a 48/9. szabadságharc terére vezettek.

Ezen korszakot öleli fel legnagyobbbrészt gróf Széchenyi István leveleinek III-ik utolsó kötete, mely 810 nagy 8° alakú oldalra terjedő vaskos kötetben tárja elénk ama leveleket melyeket hazánk legelső szerepvivőjéhez irt gróf Széchenyi István.

S míg eme levelek megszakítás nélküli sorozatban tárják előnkbe az eseményeket a szabadságharcok lezajlásig, s mindent megvilágítanak, ami csak a közügyekre vonatkozik, s lépésről lépésre követhetjük a küzdelmet, melyet a legnagyobb magyar kifejtett alkotásainak megszilárdítására, látjuk eddig ismeretlen indokait a harcznak, melyet a haza boldogítására vívott politikai ellenfeleivel; az 1850-ik évtől 1860-ik évig irt levelei legkiválóbb momentumait tüntetik fel Széchenyi döblingi életének, melynek subjectivitása csak látszólagos, mert azokban is mint egy vörös szál húzódik végig a haza, annak jövője iránti aggodalma, tépelődése s úgy a 48-iki események, valamint az erre következő abszolútismus korszakának legbecesebb adatait találja letéve azon levelekben, melyeket barátaihoz, de kivált Tasner Antal titkárához intézett.

A kör eseményeinek megérlelését, megvilágítását 686 levélben tükrözi elénk a kötet tartalma, melyben az akadémia, a casinók a Dunagőzhajózás, a Dunaszabályozás, a gőzhajózás, a lánczhid, kereskedelmünk, a löversenyek, az országgyűlés, a színház, a vasutakra vonatkozó számtalan ismeretlen adatokat tartalmaz; itt látjuk országgyűléseink, a Tisza szabályozás, megannyi érdekessé-
 érde-

4. oldal.

kesebb viszonyaink földterítését, irodalmi műveink keletkezési indokait; látjuk kiinduló pontjait politikai tevékenységének, fáradozásait, utazásait politikai programjának keresztülvitele ügyében, hírlapi cikkeinek keletkezését.

Szechenyi egyéni világának, benső lényének legjelentékenyebb mozzanatai, jellemének sajátosságai igazi megvilágítást eme leveleiben találjuk fel, melyek úgy a kor eseményeinek, mint saját egyéniségének megbírálására felette érdekes és nagy tömegű adatokat nyújtanak. Adatok ezek, melyek az akkori események belső történetének megírásához rendkívül becsesek, s hézagot pótolnak irodalmunkban.

A levelek címzettei között vannak: *Andrássy Gyula, Apponyi Antal és György, Batthyányi Kázmér és Lajos, Clark Ádám és Vilmos, Csányi László, Döbrentey Gábor, Deák Ferencz, Eötvös József, Eszterházy herczeg, Falk Miksa Fáy András és István, Festetics László és Leo, József főherczeg, István főherczeg, Károlyi, Keglevich grófok, Kossuth Lajos, Lónyay Gábor, Majláth Antal és György, Mária Dorottya főherczegnő, Méssáros László, Metternich Kelemen, Nagy Pál, Perényi Zsigmond, Pulszky Ferencz, Pyrker, Ráday, Sina báró, Szentkirályi Móricz, Tasner Antal, a Felekycy, Wencheimok, Wesselényi Miklós; a Zichyek, Zsedényi Ede és számtalan mások.*

A nagy szorgalommal összeállított kötet függetlenségét képezi, mind a három kötethez való név- és tárgymutató, a mely külön-külön kimerítő jegyzékét adja, a személyné- és kelyneveknek s a tárgyaknak; s míg a munka kronologiai rendszere a levelekben érintett események egymásutánját tünteti fel a csatolt indexek alphabetikus rendében, könnyen feltalálhatóvá teszi olvasójának a tárgyat, mely iránt leginkább érdeklődik.

Az izléses, szépkiallítású művet jó lélekkel ajánlhatjuk az olvasó közönség figyelmébe.

A kertészet általános kézikönyve. Utasítás a kertészet minden ágában, az összes konyhakerti termények, gyümölcsfajok, a legszebb kerti, üvegházi, és szobai virágok tenyésztésére, valamint kertek berendezésére vonatkozólag, kertészek, kert-

kedvelők és mezőgazdák stb. számára. Irta Jäger H., a negyedik bővített kiadás után fordította és a hazai viszonyokra alkalmazta Benes János, az országos magyar kertészeti egyesület, szerkesztőtitkára. — Teljesen igaz van a nevezett mű magyarrá áttüzettségének, midőn előszavában azt állítja, hogy a szakkönyv értékét és hasznavehetőségét semmi sem fejezheti ki jobban annak kelendőségénél, Jäger H. Általános kertészkönyvének sok oldalú használhatóságát sem bizonyíthatná semmi jobban annál, hogy **második magyar kiadást kellett belőle rendezni**. Ez új kiadás a német eredetűnek tetemesen bővített s a kertészet legújabb haladásának megfelelően átdolgozott negyedik kiadása után a hazai viszonyoknak pontos figyelembe vételével készült s két főrésze oszlik. Az első rész magában foglalja a kertművelés minden ágára kiterjedő általános alapismereteket, szőlő és növények életének s növekedésének feltételeiről, továbbá az égjeli, fűrés, talaj trágya és trágyázásról s a kertészeti eszközökről. — Részletesen ismerteti a növények betegségeit, ellenségeit és ezek ellenszereit. Ebben az első részben találjuk a növények tenyésztésének és szaporításának, a talaj helyes művelésének és ápolásának ismertetését, a növényházak építése, berendezése és gondozása körüli tudnivalókat, végül a kerteknek készítéséről és megvalósításáról, valamint a kertészeti könyvtelről szóló fejezeteket. **A mű második része a haszon- és diszkertészetéről szól; s míg egyrészt a haszonkertészet, a zöldségtermelés és gyümölcsfajtenyésztés minden ágát felkarolja, másrészt a diszkertészeti rész a dísz- és tájkertek berendezését, a virágtenyésztés minden ágát s a díszkertek nevelését tárgyalja kimerítően; szóval oly munka kínálkozik e műben mindazoknak, a kik a kertészettel akár általában, akár részvelel foglalkoznak, mely az e téren elért tudományos, művészeti, ipari stb. vívmányok felhasználásával a kertészet legapróbb teendőire kiterjedve, egyrészt mindenkor használható útmutatóul, másrészt a kevésbbé avatottaknak megbízható vezérfonalul fog szolgálni. A mű pedig a mű nyelvezetét illeti, az a mellett, hogy könnyen érthető és folyékony, egyúttal irodalmi színvonalon áll, a mi szintén kiváló előnye e műnek: kiállítása teljesen megfelel kiadójának, az Athenaeum részvénytársulat ismert jó hírnevének. Midőn még megemlítjük, hogy a 692 oldalra terjedő művet 253 ábra díszíti, úgy hiszszük, hogy méltán felhívhatjuk rá nemcsak a kertészek, hanem minden kertészettel foglalkozók figyelmét. Ára igen díszes vászonkötésben 4 frt.**

NYILVÁNTARTÁS

Köszönet nyilváníítás.

Azon nagy vesztéségből kifolyólag, melyet ném néhai Heinczel Erzsébet elhalálózása miatt szenvedtem, kissé megfélekedve, meg-

késve bár; de elmulasztani nem tudva fejezem ki ez uton szívélyes köszönetemet azon t. nagyszámú gyászoló közönségnek, kik megboldogult nőm f. hó 18-án történt temetése alkalmával részvét tanúsággal megjelenni szivesek valának, úgy szintén a t. uraknak is, kik kocsijuk elküldésével tiszteltek meg.

Üzv. Kucsera Ferencz,

— Érvényes 1891. június 1-től. —

Csongrádról indul — d. e. — —	10.—
K.-Kis-Szállásra érkezik. — — —	10 35
Félegyházára " " — — —	11.—
Szegedre ind. (sz. v.) — — —	11.47
Szegedre érke. — — —	1.14
Budapestre ind. (gy. v.) — — —	11.47
Budapestre érke. — d. u. — —	2 05

Csongrádról ind. — d. u. — —	2 10
K.-Kis-Szállásra érke. — — —	2.48
Félegyházára " " — — —	3.13
Szegedre ind. (gy. v.) — — —	3.46
Szegedre érke. — — —	4.44
Szegedre ind. (sz. v.) — — —	4.53
Szegedre érke. — — —	6.43
Budapestre ind. (sz. v.) — — —	5.02
Budapestre érke. — — —	8.40

Budapestről ind. (sz. v.) d. e. — —	7.45
Félegyházára érke. — — —	11.35
Csongrádra ind. — d. u. — —	12 05
K.-Kis-Szállásra érke. — — —	12.35
Csongrádra " " — — —	1.08
Szegedről ind. (gy. v.) — — —	10.47
Félegyházára érke. — — —	11.46
Csongrádra ind. — — —	12 05
Csongrádra érke. — — —	1.08

Budapestről ind. (sz. v.) d. u. — —	12.—
Félegyházára érke. — — —	4 39
Budapestről ind. (gy. v.) — — —	1.25
Félegyházára érke. — — —	3 45
Csongrádra ind. — — —	5.10
K.-Kis-Szállásra érke. — — —	5.37
Csongrádra " " — — —	6 10
Szegedről ind. — sz. v. — —	3.15
Félegyházára érke. — — —	4 52
Csongrádra ind. — — —	5.10
K.-Kis-Szállásra érke. — — —	5.37
Csongrádra érke. — — —	6.10

Felelős szerkesztő: Éder János.
Kiadótulajdonos: Schwarcz Sándor.

Schwarcz Sándor

jól felszerelt AJÁNLJA jól berendezett

könyvnyomdáját könyvkereskedését

Mindennemű nyomdai munkák, u. m.:

önálló művek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, falragaszok, hírlapok, meghívók, tánczrendek, névjegyek, gyászjelentések, gazdasági-kereskedelmi-pénzügyi és hivatalos nyomtatványok gyors és pontos eszközlése a lehető legjutányosabb árak mellett.

Továbbá legújabb előhímezési minták, chablonok a legnagyobb asztalfutókra vagy tálcza-kendőkre jutányos áron előnyomatnak.

Ugyanitt kész nyomtatványok kaphatók.

Csongrád, 1891. Nyomatott Schwarcz Sándor könyvnyomdájában.

Hazai jeles írók termékei, egyszerű- és diszkötésben, képes könyvek, ifjusági iratok, imakönyvek, egyszerű és diszkötésben, elemi és polgári-iskolai tankönyvek, atlaszok, térképek, szótárak, levelezők köszöntők, gazdasági és törvénykönyvek nagy választékban.

Mindennemű író-, rajz-levél- és csomagoló papir. Díszes doboz-levélpapírok, borítékok, kereskedelmi és jegyzet-könyvek.